

Laadunhallinta varhaiskasvatuksessa 2026

7.2 Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman merkitys ja velvoitteen poistamisen vaikutukset

Arvioinnin tulokset osoittavat, että paikallisella varhaiskasvatussuunnitelmalla on edelleen keskeinen asema laadunhallinnan ja tavoitteiden asettamisen pohjana. Varhaiskasvatusorganisaatioiden ylintä johtoa edustaneista vastaajista 61 prosenttia raportoi, että heidän organisaatiossaan aiotaan jatkaa suunnitelman laatimista myös tulevaisuudessa, vaikka velvoite poistuu. Paikallisen suunnitelman ohella varhaiskasvatuksen tavoitteellista toteuttamista ohjaavat yksikkö- ja ryhmätason suunnitelmat sekä useat kuntatasoiset ja temaattiset asiakirjat, kuten hyvinvointiin, tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvät suunnitelmat.

Paikallisen suunnitelman laatimisvelvoitteesta luopumisella pyrittiin keventämään varhaiskasvatustoimijoiden hallinnollista taakkaa. Lainvalmisteluvaiheessa saadun lausuntopalautteen perusteella vain harva kunta arvioi velvoitteesta luopumisen tosiasiallisesti vähentävän hallinnollista työtä tai parantavan järjestämisen edellytyksiä (ks. HE 111/2024 sekä saadut palautteet). Arvioinnin tulokset vahvistavat tätä havaintoa: monet kunnat ja yksityiset toimijat, joilla on jo ennestään toimivat rakenteet, aikovat jatkaa paikallisten suunnitelmien laatimista. Laatimisvelvoitteen poistolla ei siis ole ollut merkittävää käytännön vaikutusta. Sen sijaan avoimeksi jää kysymys siitä, miten muutos vaikuttaa niihin toimijoihin, joilla on lähtökohtaisesti niukemmat resurssit ja vähemmän kehittyneet laadunhallinnan rakenteet. Erityisen haavoittuvaisia ovat pienimmät kunnat ja pienet yksityiset päiväkodit.

Varhaiskasvatuksen järjestäjien ja palveluntuottajien on jatkossakin laadittava selkeitä suunnitelmia, ohjeita ja muuta dokumentaatiota, joilla varhaiskasvatukselle asetettuja tavoitteita juurrutetaan toimintaan. Lisäksi järjestäjien vastuulle jäävät sellaisen laadunhallinnan kokonaisuuden rakentaminen ja ylläpito, joka kykenee mukautumaan toimintaympäristön muutoksiin, kuten lainsäädännön ja kuntatalouden uudistuksiin tai väestörakenteen kehitykseen. Tulevina vuosina varhaiskasvatukseen kohdistuvat lakimuutokset haastavat erityisesti niitä järjestäjiä ja palveluntuottajia, jotka eivät jatkossa laadi paikallisia suunnitelmia tai joilla ei ole muunlaisia rakenteita uudistusten toimeenpanon varmistamiseen käytännön toiminnassa. Tulevaisuudessa onkin tarpeen tarkastella, mitä vaikutuksia paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisvelvoitteen poistamisella on toimijoiden laadunhallintaan ja suunnitteluun.